

eventualele neînțelegeri ce ar cauza suspendarea procedurii notariale, *pot sesiza direct instanța*, având numai *obligația legală de a depune la dosar încheierea* prevăzută de art. 193 alin. (3) NCPC.

Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată

Art. 194. Cuprinsul cererii de chemare în judecată. Cererea de chemare în judecată va cuprinde:

a) numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților ori, pentru persoane juridice, denumirea și sediul lor. De asemenea, cererea va cuprinde și codul numeric personal sau, după caz, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar ale reclamantului, precum și ale pârâtului, dacă părțile posedă ori li s-au atribuit aceste elemente de identificare potrivit legii, în măsura în care acestea sunt cunoscute de reclamant. Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a sunt aplicabile. Dacă reclamantul locuiește în străinătate, va arăta și domiciliul ales în România unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul;

b) numele, prenumele și calitatea celui care reprezintă partea în proces, iar în cazul reprezentării prin avocat, numele, prenumele acestuia și sediul profesional. Dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a sunt aplicabile în mod corespunzător. Dovada calității de reprezentant, în forma prevăzută la art. 151, se va alătura cererii;

c) obiectul cererii și valoarea lui, după prețuirea reclamantului, atunci când acesta este evaluabil în bani, precum și modul de calcul prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori, cu indicarea înscrisurilor corespunzătoare. Pentru imobile se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 104. Pentru identificarea imobilelor se vor arăta localitatea și județul, strada și numărul, iar în lipsă, vecinătățile, etajul și apartamentul, precum și, când imobilul este înscris în cartea funciară, numărul de carte funciară și numărul cadastral sau topografic, după caz. La cererea de chemare în judecată se va anexa extrasul de carte funciară, cu arătarea titularului înscris în cartea funciară, eliberat de biroul de cadastru și publicitate imobiliară în raza căruia este situat imobilul, iar în cazul în care imobilul nu este înscris în cartea funciară, se va anexa un certificat emis de același birou, care atestă acest fapt;

d) arătarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea;

e) arătarea dovezilor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere. Când dovada se face prin înscrisuri, se vor aplica, în mod corespunzător, dispozițiile art. 150. Când reclamantul dorește să își dovedească cererea sau vreunul dintre capetele acesteia prin interogatoriul pârâtului, va cere înfățișarea în persoană a acestuia, dacă pârâtul este o persoană fizică. În cazurile în care legea prevede că pârâtul va răspunde în scris la interogatoriu, acesta va fi atașat cererii de chemare în judecată. Când se va cere dovada cu martori, se vor arăta numele, prenumele și adresa martorilor, dispozițiile art. 148 alin. (1) teza a II-a fiind aplicabile în mod corespunzător;

f) semnătura.

COMENTARIU

1. Noțiunea cererii de chemare în judecată. Caracterul normei. *Cererea de chemare în judecată*, ca formă de manifestare a acțiunii civile, reprezintă actul de procedură prin care se declanșează procesul civil.

Articolul 194 NCPC reprezintă *dreptul comun* în ceea ce privește *conținutul unei cereri de chemare în judecată*, astfel încât se va aplica ori de câte ori acest aspect nu este reglementat în termeni diferiți prin dispoziții speciale.

Spre exemplu, în privința cererii de arbitraj sunt reglementate dispoziții parțial diferite în art. 571 alin. (1) NCPC, aceasta trebuind să specifice suplimentar convenția arbitrală, precum și numele, prenumele și domiciliul membrilor tribunalului arbitral. De asemenea, potrivit art. 981 NCPC, în cererea de partaj reclamantul este obligat să arate, pe lângă mențiunile prevăzute la art. 194 NCPC, persoanele între care urmează a avea loc partajul, titlul pe baza căruia acesta este cerut, toate bunurile supuse partajului, valoarea lor, locul unde acestea se află, precum și persoana care le deține sau le administrează. Totodată, în conformitate cu art. 916 NCPC, cererea de divorț va cuprinde, pe lângă cele prevăzute de lege pentru cererea de chemare în judecată, numele copiilor minori ai celor doi soți ori adoptați de aceștia. Potrivit art. 937 NCPC, cererea de punere sub interdicție judecătorească a unei persoane va cuprinde, pe lângă elementele prevăzute la art. 194, faptele din care rezultă alienația mintală a acesteia, precum și dovezile propuse.

Dacă art. 194 NCPC constituie dreptul comun în materie de conținut al unei cereri de chemare în judecată, acesta are în schimb caracter de *normă specială* în raport de art. 148 NCPC, ce reprezintă drept comun în materie de conținut al unei cereri adresate instanțelor judecătorești. Ca atare, dispozițiile art. 194 NCPC se completează cu *prevederile generale în materie de cereri adresate instanțelor judecătorești* (art. 148-152 NCPC). Spre exemplu, deși nu este prevăzută ca mențiune obligatorie în cadrul art. 194 NCPC, în cuprinsul cererii de chemare în judecată trebuie să se regăsească și referirea la *instanța căreia îi este adresată*, potrivit art. 148 alin. (1) NCPC.

2. Elementele cererii de chemare în judecată. Articolul 194 NCPC enumeră cerințele intrinseci pe care trebuie să le respecte cererea de chemare în judecată.

2.1. Elementele de identificare a părților. Numele și prenumele, domiciliul sau reședința părților persoane fizice ori, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul lor constituie elemente *obligatorii* ale cererii de chemare în judecată.

De asemenea, cererea va cuprinde în mod *obligatoriu* următoarele elemente de identificare a reclamantului, dacă le posedă sau i s-au atribuit potrivit legii: codul numeric personal (pentru persoanele fizice) sau, după caz, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar (pentru persoanele juridice).

Facultativ, în măsura în care reclamantul cunoaște aceste date, cererea de chemare în judecată va cuprinde și codul numeric personal sau, după caz, codul unic de înregistrare ori codul de identificare fiscală, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice și contul bancar ale pârâtului, dacă posedă ori i s-au atribuit aceste elemente de identificare potrivit legii.

Prin raportare la art. 148 alin. (1) teza a II-a NCPC, la care art. 194 face trimitere, cererea va cuprinde, dacă este cazul, și adresa electronică sau coordonatele care au fost indicate în acest scop de părți, precum numărul de telefon, numărul de fax sau alte asemenea.

Reclamantul este obligat să prevadă în cererea de chemare în judecată, în cazul persoanelor fizice, *numele și prenumele* tuturor părților, în mod complet, în forma în care acestea figurează în actele de identitate, iar, în cazul persoanelor juridice, *denumirea* lor, în forma în care acestea figurează în evidențele corespunzătoare. Spre exemplu, lipsa indicării în cerere a unui prenume al pârâtului poate să conducă la o nelegală îndeplinire a procedurii de citare cu acesta sau la obținerea unei hotărâri judecătorești ce nu se va impune cu putere obligatorie față de această parte, în ipoteza în care va invoca faptul că nu este una și aceeași persoană cu partea care a figurat în proces.

În ceea ce privește *domiciliul sau reședința* părților persoane fizice, reclamantul trebuie să indice în cerere locul unde acestea locuiesc efectiv, pentru a putea fi înștiințate cu privire la desfășurarea procesului, iar nu neapărat domiciliul indicat în actul de identitate. În privința *sediului* părților persoane juridice, acesta trebuie să fie cel cu care figurează în evidențele corespunzătoare.

Reclamantul are posibilitatea să-și indice și un *domiciliu sau sediu ales* pentru citarea sau comunicarea actelor de procedură, în condițiile art. 158 alin. (1) NCPC, drept care însă nu-l exonerează de obligația indicării domiciliului său real. Reclamantul nu poate face în mod valabil o alegere de domiciliu sau sediu pentru pârât, acesta din urmă fiind singurul în măsură să procedeze la alegerea unui domiciliu sau sediu pentru el.

Dacă reclamantul locuiește în străinătate, va arăta și *domiciliul ales în România*, unde urmează să i se facă toate comunicările privind procesul. În cazul în care reclamantul nu se conformează acestei dispoziții legale, sunt aplicabile prevederile art. 156 teza a II-a NCPC, potrivit cărora comunicările i se vor face prin scrisoare recomandată, recipisa de predare la poșta română a scrisorii, în cuprinsul căreia vor fi menționate actele ce se expediază, ținând loc de dovadă de îndeplinire a procedurii.

Indicarea domiciliului sau sediului părților prezintă importanță deosebită și prin prisma *stabilirii competenței teritoriale* de soluționare a cauzei, iar nu numai a legalei comunicări a actelor de procedură.

2.2. Numele, prenumele și calitatea celui care reprezintă partea în proces, iar în cazul reprezentării prin avocat, numele, prenumele acestuia și sediul profesional. Această cerință a cererii de chemare de judecată este solicitată în ipoteza în care cererea este formulată prin *reprezentant (legal sau convențional)*, fiind semnată de către acesta, în calitatea menționată.

Dacă cererea este formulată de către reprezentant, fără ca din cuprinsul său să reiasă *calitatea* în care acesta acționează, există riscul ca instanța să considere cererea ca fiind formulată în nume propriu și, în consecință, să o respingă ca fiind introdusă de o persoană lipsită de calitate procesuală activă.

În ipoteza în care cererea este formulată de doi reclamânți, dintre care unul acționează și în calitate de reprezentant al celuilalt reclamant, este necesar să se menționeze în mod clar faptul acționării în *dublă calitate* a primului reclamant.

Dacă cererea este formulată prin reprezentant, este necesar ca, pe lângă elementele de identificare a părților, să existe și mențiunile prevăzute de lege pentru *identificarea reprezentantului reclamantului*. De asemenea, prin raportare la art. 148 alin. (1) teza a II-a NCPC, la care art. 194 face trimitere, cererea va cuprinde, dacă este cazul, și adresa electronică sau alte coordonate ale reprezentantului, precum numărul de telefon, numărul de fax sau alte asemenea.

Dovada calității de reprezentant, în forma prevăzută la art. 151 NCPC, se va alătura cererii de chemare în judecată.

2.3. Obiectul cererii și valoarea lui. *Obiectul* desemnează pretenția concretă dedusă spre soluționare instanțelor judecătorești prin cererea de chemare în judecată, prin care se urmărește respectarea unui drept subiectiv civil sau a unui interes legitim. Spre exemplu, constituie obiect al cererii plata unei sume de bani, revendicarea unui imobil, divorțul, tăgada paternității, rectificarea cărții funciare, rezoluțiunea unui contract, constatarea vacanței succesoriale, partajul judiciar ș.a.m.d.

Reclamantul are dreptul să-și *modifice* sau să-și *precizeze obiectul inițial al cererii de chemare în judecată*, prin formularea unei cereri adiționale în condițiile art. 204 NCPC.

Obiectul cererii de chemare în judecată trebuie să *existe, să fie licit și moral, determinat sau determinabil și posibil*.

În funcție de caracterul patrimonial sau nepatrimonial al dreptului subiectiv ce se poate valorifica prin intermediul cererilor, acestea se divid în *cereri patrimoniale* (obiectul cererii poate fi evaluat pecuniar) și *cereri nepatrimoniale* (obiectul cererii nu poate fi stabilit în bani).

Următoarele cereri au *caracter nepatrimonial*: cererea de divorț, cererea de anulare a căsătoriei, cererea de tăgadă a paternității, cererea de stabilire a paternității/maternității, cererea de contestare a recunoașterii de maternitate/paternitate, cererea de punere sub interdicție judecătorească, cererea de declarare a morții unei persoane etc. Cererea de acordare a daunelor morale pentru repararea unui prejudiciu nepatrimonial are caracter de *cerere patrimonială*, iar nu nepatrimonială, obiectul său fiind exprimat pecuniar.

Cererile patrimoniale se subclasifică în *cereri reale* [cereri prin care se tinde la valorificarea unui drept real (cereri petitorii) sau a posesiei asupra unui bun (cereri posesorii)], *cereri personale* (cereri prin care se tinde la valorificarea unui drept de creanță) și *cereri mixte* (cereri prin care se urmărește valorificarea, în același timp, a unui drept real și a unui drept de creanță, dacă aceste drepturi sunt efectul aceleiași cauze, izvorând din același act juridic, sau se găsesc într-un raport de conexitate)^[1].

Au *caracter real* următoarele cereri: cererea în revendicare, cererea de partaj, cererea confesorie (cererea prin care titularul unui dezmembrământ al dreptului de proprietate își apără dreptul), cererea negatorie (cererea prin care titularul dreptului de proprietate contestă existența unui dezmembrământ al dreptului său), cererea posesorie, cererea în grănițuire, cererea prin care se tinde la valorificarea unui drept real accesoriu (gaj, ipotecă, privilegii, drept de retenție). Cererea prin care vânzătorul unui bun solicită rezoluțiunea contractului de vânzare nu mai constituie, în prezent, o acțiune reală, întrucât dispoziția art. 1368 C. civ. 1864 nu a fost menținută în actualul Cod civil, astfel încât, în reglementarea în vigoare, aceasta are caracter mixt.

Au *caracter personal* următoarele cereri: cererea în pretenții prin care se urmărește plata unei sume de bani, cererea prin care locatarul acționează în judecată locatorul pentru predarea imobilului ce formează obiectul contractului de locațiune, cererea de anulare a unui contract de împrumut etc.

Atât cererile reale, cât și cele personale, în funcție de obiectul lor material, se pot subclasa în *mobiliare* (obiectul este constituit dintr-un bun mobil) și *imobiliare* (obiectul este constituit dintr-un bun imobil).

^[1] G. Boroș, Codul 2001, p. 328-329.

art. 242 alin. (1) NCPC, sau se poate face *aplicarea dispozițiilor art. 149 alin. (3) NCPC*. Dacă însă nu a fost stabilit primul termen de judecată, nedepunerea la dosar a cererii de chemare în judecată în exemplare suficiente va determina *anularea acesteia, în condițiile art. 200 NCPC*.

Art. 196. Nulitatea cererii. (1) Cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele și prenumele sau, după caz, denumirea oricăreia dintre părți, obiectul cererii, motivele de fapt ale acesteia ori semnătura părții sau a reprezentantului acesteia este nulă. Dispozițiile art. 200 sunt aplicabile.

(2) Cu toate acestea, lipsa semnăturii se poate acoperi în tot cursul judecății în fața primei instanțe. Dacă se invocă lipsa de semnătură, reclamantul care lipsește la acel termen va trebui să semneze cererea cel mai târziu la primul termen următor, fiind înștiințat în acest sens prin citație. În cazul în care reclamantul este prezent în instanță, acesta va semna chiar în ședința în care a fost invocată nulitatea.

(3) Orice altă neregularitate în legătură cu semnarea cererii de chemare în judecată va fi îndreptată de reclamant în condițiile prevăzute la alin. (2).

COMENTARIU

Sanctiunea care intervine în cazul nerespectării elementelor vizând numele și prenumele sau, după caz, denumirea oricăreia dintre părți, obiectul cererii, motivele de fapt ale acesteia ori semnătura părții sau a reprezentantului acesteia este *nulitatea cererii de chemare în judecată, condiționată de vătămarea procesuală*, a cărei existență este *prezumată relativ de lege*.

Nulitatea cererii de chemare în judecată pentru elementele indicate poate fi invocată de către *instanță* din oficiu, de *procuror*, precum și de către *părțile adverse*.

Dacă la primirea cererii de chemare în judecată, *înainte de acordarea primului termen*, elementele menționate nu sunt respectate, *cererea se va anula în condițiile art. 200 NCPC*.

În cazul în care însă o cerere adițională reglementată de art. 204 alin. (1) NCPC, depusă la primul termen de judecată sau ulterior (părțile adverse dându-și acordul expres cu primirea acesteia peste termen), nu respectă condițiile vizate de art. 196 NCPC, aceasta va fi declarată nulă în cursul judecății.

Suplimentar față de elementele indicate în art. 133 alin. (1) CPC 1865, noul Cod de procedură civilă prevede, sub sanctiunea nulității exprese a cererii de chemare în judecată, nesocotirea cerinței privind *motivele de fapt* ale acesteia. Cu lipsa motivării în fapt poate fi asimilată și o motivare complet neinteligibilă. Este de remarcat aspectul că nulitatea pentru *neindicarea motivelor de drept* nu este una expresă, motiv pentru care este necesară dovada existenței unei vătămări pentru anularea cererii în cursul procesului decurgând din această lipsă.

Totodată, spre deosebire de art. 133 alin. (2) teza I CPC 1865, potrivit căruia lipsa semnăturii se putea împlini în tot cursul judecății, nefăcându-se vreo referire la etapa procesuală în care această neregularitate ar fi fost sesizată, în Codul actual *lipsa semnăturii se poate acoperi în tot cursul judecății numai în fața primei instanțe*. Ca atare, lipsa semnăturii cererii de chemare în judecată nu poate fi acoperită în etapa procesuală a apelului sau a recursului, ci calea de atac se impune a fi admisă, hotărârea atacată anulată sau casată, după caz, iar cererea declarată *nulă pentru lipsa semnăturii*.

De asemenea, potrivit art. 133 alin. (2) teza a II-a CPC 1865, dacă pârâtul invoca lipsa de semnătură, reclamantul trebuia să semneze cel mai târziu la prima zi de înfățișare următoare, iar când era prezent în instanță, în chiar ședința în care a fost invocată nulitatea. În prezent, în conformitate cu art. 196 alin. (2) teza a II-a NCPC, dacă se invocă lipsa de semnătură, reclamantul care lipsește la acel termen va trebui să semneze cererea *cel mai târziu la primul termen următor la care este legal citat*, fiind înștiințat în acest sens prin citație; în cazul în care reclamantul este prezent în instanță, acesta va semna *chiar în ședința în care a fost invocată nulitatea*. Comparând textele legale în discuție, sesizăm faptul că lipsa semnăturii nu mai este o chestiune ce ar putea fi invocată doar de către pârât (vechiul text legal fiind oricum aplicat în practica judiciară anterioară în mod extensiv, în sensul că instanțele invocau din oficiu lipsa semnăturii). De asemenea, prima zi de înfățișare următoare este înlocuită cu primul termen de judecată următor la care reclamantul a fost legal citat cu mențiune expresă în acest sens. Ca atare, și în ipoteza în care pricina nu ar fi în stare de judecată, solicitându-se, spre exemplu, de către pârât amânarea cauzei pentru lipsă de apărare, reclamantul prezent sau legal citat pentru termenul următor va trebui să semneze cererea de chemare în judecată, sub sancțiunea declarării nulității acesteia.

În cazul în care cererea este formulată prin reprezentant, dovada calității sale fiind anexată la dosar, apreciem că se impune *citarea atât a reclamantului, cât și a reprezentantului* său pentru a proceda la semnarea cererii, sub sancțiunea declarării nulității acesteia, în condițiile art. 196 alin. (2) NCPC.

De asemenea, deși lipsa semnăturii s-ar fi putut acoperi în tot cursul judecății cauzei în primă instanță, după acordarea primului termen de judecată, totuși, în măsura în care obligația semnării cererii i se pune în sarcină reclamantului în condițiile art. 200 NCPC, necomplinirea carenței în discuție în termen va antrena anularea cererii.

Art. 197. Timbrarea cererii. În cazul în care cererea este supusă timbrării, dovada achitării taxelor datorate se atașează cererii. Netimbrarea sau timbrarea insuficientă atrage anularea cererii de chemare în judecată, în condițiile legii.

COMENTARIU^[1]

1. Definiția, clasificarea taxelor judiciare de timbru și domeniul de aplicare al legislației speciale în materie. Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime în exercitarea dreptului său la un proces echitabil, fără posibilitatea îngrădirii nelimitate a *accesului liber la justiție*.

Acest acces la justiție poate fi *limitat* prin impunerea de către stat a unei *restricții financiare*, dictate de exigențele unei bune administrări și funcționări a justiției, ca serviciu public.

În cauza *Weissman și alții c. României*^[2], C.E.D.O. a apreciat că o limitare a accesului la justiție este conformă dispozițiilor art. 6 din Convenția europeană a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului numai dacă tinde către un *scop legitim* și dacă există un raport rezonabil de *proporționalitate* între mijloacele folosite și scopul vizat. De asemenea, Curtea

^[1] Pentru o abordare mai extinsă a materiei timbrării în sistemul Legii nr. 146/1997, unele comentarii menținându-și valabilitatea și în privința noii reglementări, a se vedea *D.N. Theohari, C.M. Ilie, M.A. Bîrlog, B. Cristea*, Acțiunile civile și taxele judiciare de timbru. Legea nr. 146/1997 comentată, Ed. Hamangiu, București, 2012.

^[2] M. Of. nr. 588 din 27 august 2007; a se vedea, în același sens, și cauza *Beian c. României* (M. Of. nr. 616 din 21 august 2008).

a stabilit că „dreptul de acces la o instanță” garantat de art. 6 din Convenție „se pretează unor limitări, deoarece, prin însăși natura sa, el impune o reglementare din partea statului, care poate să aleagă mijloacele pe care să le utilizeze în acest scop”. În această privință, Curtea reamintește în cauza *Larco și alții c. României*^[1] că ea nu a exclus niciodată ipoteza conform căreia interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unei restricții de natură financiară în accesul unei persoane la o instanță.

Dreptul privind accesul liber la justiție, garantat de art. 21 din Constituție, *nu presupune însă gratuitatea acestuia*, aspect stabilit de Curtea Constituțională^[2], care a reținut că instituirea taxei judiciare de timbru este o aplicare a principiului consacrat de art. 56 din Constituție, potrivit căruia „cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice”.

Prin urmare, stabilirea de către stat în sarcina justițiabililor a *obligației de plată a unei taxe judiciare de timbru nu reprezintă o ingerință în dreptul de acces liber la justiție*, în măsura în care scopul instituirii acesteia îl reprezintă buna funcționare a justiției, iar cuantumul său nu este excesiv, neimpunând justițiabilului o sarcină exorbitantă de natură a leza dreptul acestuia în substanța sa. Curtea europeană a statuat cu titlu de principiu în cauza *Weissman și alții c. României* că „suma costurilor, apreciată în lumina circumstanțelor unui caz dat, înțelegând aici și solvabilitatea solicitantului și faza procedurii prin care restricția în chestiune îi este impusă, este un factor de care trebuie ținut cont pentru a determina dacă persoana respectivă a beneficiat de dreptul de acces la justiție sau dacă, din cauza sumei totale a cheltuielilor, accesul la justiție a fost restrâns în așa măsură încât este afectat în însăși substanța sa”.

Taxele judiciare de timbru reprezintă plata serviciilor prestate de către instanțele judecătorești, Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (2) din O.U.G. nr. 80/2013^[3] privind taxele judiciare de timbru.

După criteriul modului de stabilire, taxele judiciare de timbru se clasifică în *taxe fixe* (exprimate în sume absolute – de exemplu, cererea pentru strămutare în materie civilă, contestația în anulare și revizuirea, cererea de divorț) și în *taxe proporționale și pe tranșe* (exprimate în procente – de pildă, cererea privind obligarea pârâtului la plata unei sume de bani, promovată pe calea dreptului comun).

Taxele în sumă fixă se aplică acțiunilor și cererilor neevaluabile în bani (de exemplu, cererea de divorț, cererea de stabilire a locuinței minorilor, plângerea împotriva încheierii de respingere a cererii de îndeplinire a unui act notarial etc.), precum și celor evaluabile în bani, pentru care prin lege s-a stabilit o sumă fixă (de pildă, cererea pentru emiterea ordonanței de plată).

Taxele proporționale și pe tranșe se aplică acțiunilor și cererilor evaluabile în bani și se calculează la valoarea supusă taxării.

Ca domeniu de aplicare, O.U.G. nr. 80/2013 reglementează cuantumul *taxelor judiciare de timbru* aferente acțiunilor și cererilor adresate instanțelor judecătorești, Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și sfera acțiunilor și cererilor adresate acelorasi instituții ce sunt scutite de plata taxelor judiciare de timbru (scutiri obiective și subiective), modalitatea de contestare a taxelor stabilite

^[1] M. Of. nr. 546 din 6 august 2009.

^[2] A se vedea C.C., Dec. nr. 82/1999 (M. Of. nr. 307 din 30 iunie 1999), nr. 97/1999 (M. Of. nr. 505 din 19 octombrie 1999), nr. 47/2003 (M. Of. nr. 131 din 28 februarie 2003).

^[3] M. Of. nr. 392 din 29 iunie 2013.

și procedura de acordare a facilităților la plata taxelor judiciare de timbru la cererea persoanelor interesate.

Se impune menționarea faptului că prin abrogarea O.G. nr. 32/1995 prin art. 58 din O.U.G. nr. 80/2013, justițiabilii nu mai datorează timbru judiciar, ci numai taxă judiciară de timbru, în condițiile legii.

2. Aplicarea în timp a O.U.G. nr. 80/2013 prin corelație cu Legea nr. 146/1997^[1], O.U.G. nr. 51/2008^[2] și noul Cod de procedură civilă^[3].

Potrivit art. 55 din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, *pentru cererile și acțiunile introduse până la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, timbrul judiciar se aplică, respectiv taxele judiciare de timbru se stabilesc și se plătesc în cuantumul prevăzut de legea în vigoare la data introducerii lor.*

Articolul menționat face distincție între „cereri” și „acțiuni”, noțiunile cu care operează legislația taxelor judiciare de timbru nesuprapunându-se întocmai cu cele utilizate de Codul de procedură civilă, motiv pentru care interpretarea diferită a textului legal a generat jurisprudență neunitară.

În soluționarea acestei probleme de drept, apreciem că, prin noțiunea de „acțiune introdusă până la intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 80/2013”, legiuitorul a urmărit a se înțelege *procesul început până la acest moment*, avându-se ca atare în vedere toate cererile, privite ca ansamblu, formulate în cadrul său, de la data înregistrării cererii introductive la instanță, în condițiile legii, prin raportare la art. 192 alin. (2) NCPC (cereri adiționale, cereri incidentale, căi de atac ordinare și extraordinare, incidente procedurale – recuzare, strămutare etc.).

De asemenea, considerăm că în noțiunea de „cerere”, în accepțiunea art. 55 din O.U.G. nr. 80/2013, se includ toate petițiile formulate în legătură cu un proces civil (spre exemplu, cereri pentru legalizarea de copii de pe înscrisurile aflate la dosar etc.), petiții care nu intră în noțiunea de „acțiune civilă”.

Prin urmare, *în măsura în care cererea principală este introdusă pe rolul instanței judecătorești sub reglementarea Legii nr. 146/1997, atât aceasta, cât și toate cererile adiționale și incidentale, precum și căile de atac ce vor fi formulate în cursul procesului respectiv se vor supune taxei judiciare de timbru stabilite de Legea nr. 146/1997, chiar dacă înregistrarea acestora din urmă în dosar are loc după intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 80/2013, concluzia fiind valabilă și în privința incidentelor procedurale ivite în cursul judecării procesului respectiv.*

O interpretare contrară, în sensul că O.U.G. nr. 80/2013 se aplică oricărei cereri formulate în cadrul unui proces după data intrării sale în vigoare, este de natură să conducă la imposibilitatea aplicării unor texte din cuprinsul său, dată fiind necorelarea cu prevederile Codului de procedură civilă.

^[1] M. Of. nr. 173 din 29 iulie 1997.

^[2] M. Of. nr. 327 din 25 aprilie 2008.

^[3] A se vedea și minuta Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și ale curților de apel, Iași, 7-8 mai 2015, <http://www.inm-lex.ro>; problema de practică neunitară a fost invocată de Curtea de Apel Bacău. De asemenea, a se vedea G. Boroș, D.N. Theohari, Scurte considerații pe marginea unor dispoziții de drept procesual civil interpretate neunitar în practica judiciară, studiu publicat în Noul Cod de procedură civilă, actualizat la data de 10 septembrie 2015, Ed. Hamangiu, București, 2015.

Spre exemplu, potrivit art. 24 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013, recursul împotriva hotărârilor judecătorești se taxează cu 100 lei dacă se invocă unul sau mai multe dintre motivele prevăzute la art. 488 alin. (1) pct. 1-7 NCPC. Incompatibilitatea celor două reglementări există în cazul recursului prin care s-ar critica soluția pronunțată asupra unei cereri reconvenționale, formulate ulterior intrării în vigoare a O.U.G. nr. 80/2013, însă în cadrul unui proces început sub imperiul Legii nr. 146/1997 și al Codului de procedură civilă din 1865.

Astfel, în exemplul dat, în accepțiunea interpretării contrare celei oferite, cererea reconvențională ar fi supusă timbrării potrivit O.U.G. nr. 80/20013, fiind formulată ulterior intrării în vigoare a acestei ordonanțe, în timp ce recursul, reglementat de dispozițiile Codului de procedură civilă din 1865, dată fiind situarea momentului începerii procesului anterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă, nu ar putea fi timbrat prin raportare la art. 24 al O.U.G. nr. 80/2013, ce face referire la motivele de recurs prevăzute de art. 488 NCPC, ci în funcție de reglementarea Legii nr. 146/1997, ceea ce conduce la concluzia inacceptabilă ca cererea și recursul declarat împotriva soluției pronunțate asupra acesteia să fie timbrate potrivit unor acte normative diferite.

De asemenea, în corpul O.U.G. nr. 80/2013 nu este prevăzută sancțiunea aplicabilă cererii pentru neîndeplinirea în termen a obligației de timbrare în cuantumul legal, aceasta regăsindu-se în cadrul art. 197 NCPC.

Astfel, dacă cererea principală este introdusă pe rolul instanței judecătorești anterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă și a O.U.G. nr. 80/2013, iar cererea incidentală netimbrată este formulată ulterior acestor momente, anularea sa nu s-ar putea dispune în temeiul art. 197 NCPC, întrucât acesta nu este incident în cauză (dată fiind începerea procesului sub imperiul Codului de procedură civilă din 1865) și, de asemenea, nici în temeiul O.U.G. nr. 80/2013, din moment ce o atare sancțiune nu este prevăzută în cadrul său, fiind exclus a se împrumuta doar sancțiunea anulării din Legea nr. 146/1997, cuantumul taxei de timbru rămânând a fi stabilit de O.U.G. nr. 80/2013.

O altă chestiune invocată în practica judiciară privește *aplicabilitatea termenului de 5 zile pentru formularea cererii de ajutor public judiciar*, instituit de art. 33 alin. (2) teza a II-a din O.U.G. nr. 80/2013, în ipoteza în care o atare cerere este formulată în cadrul unui proces început sub imperiul Codului de procedură civilă din 1865, al Legii nr. 146/1997 și al O.U.G. nr. 51/2008 (acest ultim act normativ nelimitând în timp formularea cererii de ajutor public judiciar).

Astfel, potrivit art. 33 alin. (2) din O.U.G. nr. 80/2013, dacă cererea de chemare în judecată este netimbrată sau insuficient timbrată, reclamantului i se pune în vedere, în condițiile art. 200 alin. (2) teza I NCPC [în ultima formă republicată, art. 200 alin. (3) teza I NCPC – *n.n.*], obligația de a timbra cererea în cuantumul stabilit de instanță și de a transmite instanței dovada achitării taxei judiciare de timbru, în termen de cel mult 10 zile de la primirea comunicării instanței; prin aceeași comunicare instanța îi pune în vedere reclamantului posibilitatea de a formula, în condițiile legii, cerere de acordare a facilităților la plata taxei judiciare de timbru, în termen de 5 zile de la primirea comunicării.

Din întreaga reglementare a textului legal rezultă cu prisosință faptul că aplicabilitatea lui este corelată cu procedura verificării și regularizării cererii, motiv pentru care numai în ipoteza unui proces început sub imperiul noului Cod de procedură civilă și numai în legătură cu timbrarea unei cereri introductive de instanță, dat fiind faptul că numai aceasta este supusă procedurii prevăzute de art. 200 NCPC, va fi aplicabil termenul de 5 zile de formulare a cererii de ajutor public judiciar.

3. Persoanele cărora le incumbă obligația de plată a taxelor judiciare de timbru în procesul civil. Plata și modul de contestare a taxei judiciare de timbru. Justițiabilii, părți în proces, indiferent că sunt persoane fizice sau persoane juridice, sunt, de principiu, plătitori ai taxelor judiciare de timbru.

În cazul cererii de chemare în judecată formulate pe cale principală, taxa judiciară de timbru va fi avansată de către *reclamant*, în cazul cererii reconvenționale taxa judiciară de timbru va fi avansată de către *pârâtul-reclamant*, în cazul cererii de intervenție voluntară principală taxa judiciară de timbru va fi avansată de către *intervenient*, iar în cazul cererii de chemare în garanție taxa judiciară de timbru va fi avansată de către *partea care a formulat-o*.

Urmând regulile generale în materie de executare a obligațiilor statuate în dispozițiile art. 1472 NCC, potrivit cărora plata poate să fie făcută de orice persoană, chiar dacă este un terț în raport cu acea obligație, plata taxelor judiciare de timbru poate fi făcută de orice persoană interesată și chiar de o persoană neinteresată, nefiind o obligație cu caracter strict personal.

Potrivit dispozițiilor art. 35 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013, în cazul cererilor sau al acțiunilor introduse în comun de mai multe persoane, dacă obiectul procesului este un drept sau o obligație comună sau dacă drepturile ori obligațiile lor au aceeași cauză sau dacă între ele există o strânsă legătură, taxa judiciară de timbru se datorează *în solidar*.

Dispozițiile legale menționate anterior privesc ipoteza *coparticipării procesuale active*, când calitatea de reclamant este deținută de două sau mai multe persoane, în sarcina acestora existând obligația de a achita în solidar o singură taxă judiciară de timbru aferentă cererii formulate.

În situația în care *coparticiparea procesuală este pasivă*, unicului reclamant îi incumbă obligația de a achita o singură taxă judiciară de timbru aferentă cererii de chemare în judecată, chiar dacă aceasta este formulată în contradictoriu cu mai mulți pârâți.

În caz de coparticipare procesuală activă, dacă unul dintre reclamânți achită în întregime taxa judiciară de timbru, are posibilitatea de a se îndrepta împotriva celorlalți, chiar înainte de soluționarea procesului, pentru a solicita partea lor din suma reprezentând taxa judiciară de timbru, în temeiul subrogației legale în drepturile creditorului plătit ori al mandatului sau al gestiunii de afaceri (de exemplu, în cazul unei cereri în dezbaterea unei succesiuni, dacă unul dintre moștenitori a achitat integral taxa de timbru aferentă acestei acțiuni, are dreptul să solicite celorlalți moștenitori restituirea sumei achitate în plus, proporțional cu cota succesorală ce se cuvine fiecăruia din moștenirea dezbătută), însă, în caz de recuperare a acestor sume de la coparticipanți, instanța, la momentul soluționării cauzei, va ține seama de acest fapt la stabilirea cheltuielilor de judecată ce se cuvin fiecărei părți, urmând, în măsura în care sunt întrunite condițiile acordării acestora, să stabilească cuantumul cheltuielilor ocazionate efectiv fiecăruia.

Potrivit art. 40 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013, taxele judiciare de timbru se plătesc de *debitorul taxei în numerar, prin virament sau în sistem on-line*, într-un cont distinct al bugetului local „*Taxe judiciare de timbru și alte taxe de timbru*” al unității administrativ-teritoriale în care persoana fizică are *domiciliul sau reședința* ori, după caz, în care persoana juridică are *sediul social*; costurile operațiunilor de transfer al sumelor datorate ca taxă judiciară de timbru sunt în sarcina debitorului taxei.

Dacă persoana care datorează taxa judiciară de timbru nu are nici domiciliul, nici reședința ori, după caz, sediul în România, taxa judiciară de timbru se plătește în contul

(altele decât reclamantul și pârâtul), instanța ar putea aprecia, în concret, de la caz la caz, dacă este util a dispune disjungerea cererii principale și suspendarea pe baza acordului reclamantului și al pârâtului și continuarea judecării pentru celelalte cereri incidentale^[1]; apreciem că soluția ar trebui să fie aceeași și în cazul în care părțile unei cereri incidenteale sunt de acord cu suspendarea judecării acestora, astfel încât, consecutiv unei disjungeri, instanța ar putea dispune suspendarea judecării cererii incidenteale și continuarea judecării cererii principale și, eventual, a altor cereri incidenteale, dacă acestea au fost formulate în cauză, cereri cu privire la care nu operează convenția procesuală de suspendare.

Dacă părțile au formulat *în scris (câte) o cerere* prin care solicită suspendarea judecării și au înaintat-o la dosar, dar nu se prezintă la termen (personal sau prin reprezentant legal, judiciar ori convențional), suspendarea operează pe baza acordului lor *numai dacă acestea au fost legal citate pentru termenul respectiv*; dacă părțile nu sunt legal citate, sub sancțiunea nulității, instanța este ținută a face aplicarea dispozițiilor art. 153 alin. (1) NCPC, care prevăd amânarea judecării și reluarea procedurii de citare cu respectarea formelor de procedură ce țin de regularitatea citării; în aceeași ipoteză, în condițiile unei proceduri legal îndeplinite, cererea de suspendare a judecării cauzei prin acordul părților va fi pe deplin eficientă, chiar dacă nu s-a solicitat judecata în lipsă, norma de la art. 411 alin. (1) pct. 1 aplicându-se cu prioritate față de cea care sancționează părțile pentru dezinteresul lor în soluționarea pricinii (ipoteza normativă de la pct. 2 al aceluiași text).

În temeiul art. 411 alin. (1) pct. 1 NCPC se poate dispune suspendarea procesului pentru realizarea procedurii *medierii*, astfel cum prevede expres art. 62 alin. (1) din Legea nr. 192/2006, în situația în care *ambele părți o cer*. Așadar, nici atunci când scopul declarat de părți este apelarea la procedura alternativă a medierii, instanța de judecată nu va putea cenzura valabilitatea motivului invocat de părți^[2], întrucât, și în acest caz, temeiul suspendării va fi norma de drept comun, anume art. 411 alin. (1) pct. 1 NCPC (normă imperativă și care reglementează o suspendare obligatorie pentru instanță, prin simplul acord de voință al părților), iar nu art. 62 din Legea nr. 192/2006, care prevede că „*pentru desfășurarea procedurii de mediere, judecarea cauzelor civile de către instanțele judecătorești sau arbitrale va fi suspendată la cererea părților*”, în condițiile prevăzute de art. 242 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă” [text succedat, în actualul Cod, de dispozițiile art. 411 alin. (1) pct. 1 NCPC]; în plus, *părțile nu sunt ținute să justifice în fața instanței motivul pentru care convin cu privire la suspendarea judecării cauzei*, anume pentru a se recurge la procedura alternativă a medierii^[3], după cum, în cazul în care se exhibă acest motiv al cererii de suspendare, instanța de judecată nu va fi ținută nici să verifice dacă, pentru acel raport litigios, Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator permite a se recurge la mediere pentru soluționarea lui^[4].

3. Suspendarea pentru lipsa părților. În cel de-al doilea caz de suspendare, voința părților este *tacită* și se deduce din *faptul neprezentării* acestora la unul dintre termenele de judecată, în *condițiile în care sunt legal citate și nu s-a cerut judecarea cauzei în lipsă* de niciuna dintre ele.

^[1] G. Boroș, M. Stancu, op. cit., p. 506-507, nota de subsol 3.

^[2] I. Deleanu, Noul Cod, vol. I, 2013, p. 505.

^[3] G. Boroș, M. Stancu, op. cit., p. 507, nota de subsol 1.

^[4] În sensul posibilității instanței de a respinge cererea de suspendare în cazul în care conflictul nu este susceptibil de mediere, potrivit art. 2 alin. (4) din Legea nr. 192/2006, precum și în alte situații – în contextul aplicării Legii nr. 192/2006, a se vedea I. Deleanu, Noul Cod, vol. I, 2013, p. 507.

Norma este una *de ordine publică*, însă nu se va putea face aplicarea ei decât dacă procedura de citare a tuturor părților cauzei care nu au termen în cunoștință este legal îndeplinită.

Ca atare, dacă niciuna dintre *părțile cauzei nu se prezintă*, însă se constată o *neregularitate cu privire la citarea* oricăreia dintre cele care nu au termen în cunoștință, instanța va dispune amânarea judecării pe baza art. 153 alin. (2) NCPC, iar nu suspendarea pe temeiul art. 411 alin. (1) pct. 2 NCPC, indiferent dacă s-a solicitat sau nu judecata în lipsă^[1]; prin urmare, pentru termenul acordat, se va dispune reluarea procedurii de citare a părților la adresele ce au fost indicate în dosar în vederea îndeplinirii procedurii de citare; dacă în procesul-verbal de îndeplinire a procedurii de citare s-a menționat cu privire la una dintre părți „destinatar mutat de la adresă”, însă acea parte nu a arătat instanței că „și-a schimbat locul unde a fost citată”, printr-o cerere prin care va trebui să indice, totodată, „locul unde va fi citată la termenele următoare”, instanța nu are obligația procedurală de a depune diligențe pentru aflarea acestui nou loc de citare, întrucât art. 172 teza finală NCPC prevede că, în cazul în care partea nu face această încunoștințare, *procedura de citare pentru aceeași instanță este valabil îndeplinită la vechiul loc de citare*^[2].

Dacă la apelul nominal făcut în ședință publică *părțile nu răspund* (procedura de citare fiind legal îndeplinită), dar una dintre părți se află în sală, instanța nu va putea consemna prezența acesteia, întrucât niciuna dintre părțile cauzei nu poate fi obligată să răspundă la strigarea pricinii^[3]; pe de altă parte, trebuie menționat că, în acest caz, instanța va fi ținută a face aplicarea dispozițiilor art. 121 alin. (5) din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești^[4], care prevăd lăsarea cauzei la sfârșitul ședinței de judecată, când, după o nouă strigare, în ordinea listei, se va proceda conform dispozițiilor procedurale^[5]; în cazul menționat, se va dispune suspendarea judecării în baza art. 411 alin. (1) pct. 2 NCPC, dacă nici la această nouă strigare niciuna dintre părți nu răspunde în cauză și la dosar nu există nicio cerere de judecată în lipsă, formulată în scris sau consemnată în încheierile de ședință.

Pe de altă parte, dacă *se prezintă cel puțin o parte* și procedura de citare este legal îndeplinită, instanța nu va putea dispune suspendarea procesului, ci, astfel cum prevede art. 223 alin. (2) NCPC, judecata continuă, iar instanța, după ce va cerceta toate lucrările din dosar și va asculta susținerile părții prezente, se va pronunța pe temeiul dovezilor administrate, examinând și excepțiile și apărările părții care lipsește.

În ipoteza în care *niciuna dintre părțile legal citate nu a cerut judecarea cauzei în lipsă și nu se înfățișează la strigarea pricinii*, instanța va dispune suspendarea procesului, *chiar dacă cererea nu este legal timbrată ori nu este de competența ei*, norma analizată având caracter imperativ^[6]; nesocotirea art. 411 NCPC este sancționată cu *nulitatea hotărârii* pronunțate în urma judecării cauzei în lipsa părților, fie pe fond, fie pe calea unei excepții procesuale, nulitate ce operează în condițiile art. 175 alin. (1) NCPC, dar care poate fi

[1] G. Boroș, M. Stancu, op. cit., p. 508.

[2] V.M. Ciobanu, G. Boroș, T.C. Briciu, op. cit., 2011, p. 303; G. Boroș, M. Stancu, op. cit., p. 508, nota de subsol 1.

[3] G. Boroș, M. Stancu, op. cit., p. 507.

[4] Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești din 17 decembrie 2015 a fost aprobat prin Hotărârea Plenului C.S.M. nr. 1375/2015.

[5] V.M. Ciobanu, G. Boroș, T.C. Briciu, op. cit., 2011, p. 303; G. Boroș, M. Stancu, op. cit., p. 507.

[6] G. Boroș, M. Stancu, op. cit., p. 508-509.

invocată, în temeiul art. 178 alin. (2) NCPC, doar prin intermediul căilor de atac, sens în care dispune art. 405 NCPC.

Prezumția desistării voluntare de continuare a procesului *nu operează dacă s-a solicitat în scris judecarea în lipsă* – art. 411 alin. (1) pct. 2 teza finală NCPC. Textul la care facem referire prevede expres, ca și în reglementarea anterioară, că cererea de judecare a cauzei în lipsă trebuie să fie formulată de *reclamant* sau *pârât*. Cu toate acestea, un asemenea drept trebuie recunoscut și *intervenientului principal*, parte care dobândește o poziție independentă în proces, *nu și intervenientului accesoriu*, a cărui poziție procesuală este subordonată celei a părții în favoarea căreia a intervenit, aceasta fiind cea care trebuie să se manifeste în sensul judecării în lipsă a procesului, în absența căreia cererea de judecată în lipsă a intervenientului accesoriu nu produce niciun efect; apreciem că soluția ar trebui să fie identică și în situația *chematului în garanție*, întrucât soluționarea acestei intervenții forțate depinde de soluția dată cererii principale, astfel încât ar fi necesar ca oricare dintre părțile din cererea principală să solicite judecata cauzei în lipsă pentru a împiedica suspendarea în baza art. 411 alin. (1) pct. 2, iar nu doar cel chemat în garanție.

Judecarea cauzei pentru ipoteza în care ambele părți lipsesc, deși au fost legal citate, însă cel puțin una dintre ele a cerut în scris judecarea cauzei în lipsă (ori în fața instanței care a consemnat în încheiere o atare solicitare) este consacrată în mod expres de art. 223 alin. (3) NCPC^[1].

Suspendarea judecării va fi dispusă, chiar dacă cererea nu a fost legal timbrată ori este insuficient timbrată^[2].

În sfârșit, se impune precizarea că noul Cod, în art. 411 alin. (2), consacră în mod expres soluția (unanim acceptată de doctrina și jurisprudența anterioare) că *cererea de judecată în lipsă produce efecte numai la instanța în fața căreia a fost formulată*, iar nu și în etapele procesuale ulterioare – căi ordinare sau extraordinare de atac ori reluarea judecării ca efect al soluțiilor pronunțate de instanțele de control judiciar^[3].

4. Cazuri în care nu poate interveni suspendarea voluntară a judecării. Ori de câte ori legiuitorul a prevăzut ca regulă de judecată soluționarea unei cereri *fără citarea părților* ori numai posibilitatea ca hotărârea să fie dată fără citarea părților, opțiune de care instanța a făcut uz^[4], măsura suspendării prevăzute de art. 411 alin. (1) pct. 2 NCPC nu va putea fi aplicată, însă, considerăm că nu există niciun impediment legal pentru a se dispune suspendarea prin acordul părților, în temeiul art. 411 alin. (1) pct. 1 NCPC, în absența unei dispoziții exprese, derogatorii de la această normă; în acest caz, acordul părților pentru suspendarea soluționării cauzei va putea fi exprimat printr-o cerere scrisă formulată de părți și înaintată la dosarul cauzei, ipoteză în care instanța, la momentul la care dispune măsura suspendării, va trebui să aibă certitudinea identității părților semnatare ale cererii de suspendare (în principiu, prin legitimare la serviciul registratură al instanței, prin intermediul unui înscris redactat în fața unui avocat care a certificat identitatea părților, ori chiar printr-un înscris autentic etc., având în vedere că părțile, nefiind citate, nu au obligația de a se prezenta la judecata cererii; cu toate acestea, în absența unei alte posibilități de verificare a identității părților, instanța va trebui să procedeze la citarea lor exclusiv în acest scop).

^[1] M. Tăbărcă, Gh. Buta, op. cit., 2007, p. 641.

^[2] I. Deleanu, Noul Cod, vol. I, 2013, p. 507.

^[3] G. Boroi, M. Stancu, op. cit., p. 508.

^[4] De exemplu, art. 999 alin. (2) NCPC prevede că: „Ordonanța va putea fi dată și *fără citarea părților*”.

Pe de altă parte, există anumite *incidente procedurale* în legătură cu care apreciem că măsura suspendării voluntare (prin acordul părților sau pentru lipsa acestora la termen), deși reglementată prin norme imperative, ar nega însuși scopul reglementării lor și ar fi inoportună; de exemplu, în cazul *cererii de strămutare*, având în vedere că art. 144 alin. (1) NCPC prevede că cererea se judecă de urgență, în camera de consiliu, *cu citarea părților* din proces, s-ar putea concluziona că normele de procedură creează premisele suspendării voluntare, în ambele variante normative, deci și în cazul în care părțile lipsesc și nu s-a solicitat judecarea cererii în lipsă, însă măsura suspendării soluționării cererii de strămutare ar face total inefficient acest incident procedural privitor la instanța sesizată.

În sfârșit, suspendarea voluntară nu va putea fi dispusă de instanță în cazul în care există o *dispoziție expresă a legii în acest sens*, derogatorie de la prevederile art. 411 NCPC, având valoare de *normă specială* și, în consecință, fiind prioritară la aplicare. Astfel cum s-a arătat și în doctrină^[1], art. 34 alin. (1) teza a II-a din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, modificat prin Legea nr. 76/2012, prevede: „Dispozițiile art. 236¹ și ale art. 405 NCPC (art. 242 și art. 411 din forma republicată a Codului de procedură civilă – *n.n.*) nu sunt aplicabile”.

Rațiunea normei din legea specială este evidentă, în sensul contracarării unui posibil comportament procesual abuziv al petentului, având în vedere că art. 32 alin. (3) din O.G. nr. 2/2001 stabilește că „plângerea suspendă executarea”, premisă care, de exemplu, în cazul amenzii contravenționale, la împlinirea termenului prevăzut de legislația fiscală, ar putea conduce chiar la prescripția executării sancțiunii contravenționale^[2].

Art. 412. Suspendarea de drept. (1) Judecarea cauzelor se suspendă de drept:

1. prin decesul uneia dintre părți, până la introducerea în cauză a moștenitorilor, în afară de cazul când partea interesată cere termen pentru introducerea în judecată a acestora;

2. prin interdicția judecătorească sau punerea sub curatelă a unei părți, până la numirea tutorelui sau curatorului;

3. prin decesul reprezentantului sau al mandatarului uneia dintre părți, survenit cu mai puțin de 15 zile înainte de ziua înfățișării, până la numirea unui nou reprezentant sau mandatar;

4. prin încetarea funcției tutorelui sau curatorului, până la numirea unui nou tutore sau curator;

5. când persoana juridică este dizolvată, până la desemnarea lichidatorului;

6. prin deschiderea procedurii insolvenței, în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive, dacă debitorul trebuie reprezentat, până la numirea administratorului ori lichidatorului judiciar;

7. în cazul în care instanța formulează o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene, potrivit prevederilor tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană;

8. în alte cazuri prevăzute de lege.

^[1] G. Boroj, M. Stancu, op. cit., p. 509.

^[2] Art. 39 alin. (3) din O.G. nr. 2/2001 prevede: „Executarea (amenzii contravenționale – *s.n.*) se face în condițiile prevăzute de dispozițiile legale privind executarea silită a creanțelor fiscale”.

CUPRINS

	Art.
Titlul preliminar. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă și principiile fundamentale ale procesului civil	1-28
Capitolul I. Domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă	1-4
Capitolul II. Principiile fundamentale ale procesului civil	5-23
Capitolul III. Aplicarea legii de procedură civilă	24-28
 CARTEA I. DISPOZIȚII GENERALE	 29-191
Titlul I. Acțiunea civilă	29-40
Titlul II. Participanții la procesul civil	41-93
Capitolul I. Judecătorul. Incompatibilitatea	41-54
Capitolul II. Părțile	55-91
<i>Secțiunea 1. Folosința și exercițiul drepturilor procedurale</i>	<i>56-58</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Persoanele care sunt împreună reclamante sau pârâte</i>	<i>59-60</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Alte persoane care pot lua parte la judecată</i>	<i>61-79</i>
§1. Intervenția voluntară	61-67
§2. Intervenția forțată	68-79
I. Chemarea în judecată a altei persoane	68-71
II. Chemarea în garanție	72-74
III. Arătarea titularului dreptului	75-77
IV. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane	78-79
<i>Secțiunea a 4-a. Reprezentarea părților în judecată</i>	<i>80-89</i>
§1. Dispoziții generale	80-82
§2. Dispoziții speciale privind reprezentarea convențională	83-89
<i>Secțiunea a 5-a. Asistența judiciară</i>	<i>90-91</i>
Capitolul III. Participarea Ministerului Public în procesul civil	92-93
Titlul III. Competența instanțelor judecătorești	94-147
Capitolul I. Competența materială	94-106
<i>Secțiunea 1. Competența după materie și valoare</i>	<i>94-97</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii introductive de instanță</i>	<i>98-106</i>

Capitolul II. Competența teritorială _____	107-121
Capitolul III. Dispoziții speciale _____	122-128
Capitolul IV. Incidente procedurale privitoare la competența instanței _____	129-147
<i>Secțiunea 1. Necompetența și conflictele de competență</i> _____	129-137
<i>Secțiunea a 2-a. Litispendența și conexitatea</i> _____	138-139
<i>Secțiunea a 3-a. Strămutarea proceselor. Delegarea instanței</i> _____	140-147
Titlul IV. Actele de procedură _____	148-179
Capitolul I. Forma cererilor _____	148-152
Capitolul II. Citarea și comunicarea actelor de procedură _____	153-173
Capitolul III. Nulitatea actelor de procedură _____	174-179
Titlul V. Termenele procedurale _____	180-186
Titlul VI. Amenzi judiciare și despăgubiri _____	187-191
 CARTEA A II-A. PROCEDURA CONTENCIOASĂ _____	 192-526
Titlul I. Procedura în fața primei instanțe _____	192-455
Capitolul I. Sesizarea instanței de judecată _____	192-210
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i> _____	192-193
<i>Secțiunea a 2-a. Cererea de chemare în judecată</i> _____	194-204
<i>Secțiunea a 3-a. Întâmpinarea</i> _____	205-208
<i>Secțiunea a 4-a. Cererea reconvențională</i> _____	209-210
Capitolul II. Judecata _____	211-405
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i> _____	211-236
<i>Secțiunea a 2-a. Cercetarea procesului</i> _____	237-388
Subsecțiunea 1. Dispoziții comune _____	237-244
Subsecțiunea a 2-a. Excepțiile procesuale _____	245-248
Subsecțiunea a 3-a. Probele _____	249-365
§1. Dispoziții generale _____	249-264
§2. Dovada cu înscrisuri _____	265-308
I. Dispoziții generale _____	265-268
II. Înscrisul autentic _____	269-271
III. Înscrisul sub semnătură privată _____	272-281
IV. Înscrisurile pe suport informatic _____	282-284
V. Duplicatale și copiile de pe înscrisurile autentice sau sub semnătură privată _____	285-287

VI. Înscrierile recognitive sau reînnoitoare	288
VII. Regimul altor înscrieri	289-291
VIII. Administrarea probei cu înscrieri	292-300
IX. Verificarea înscrierilor	301-308
§3. Proba cu martori	309-326
I. Admisibilitatea probei cu martori	309-310
II. Administrarea probei cu martori	311-326
§4. Presumțiile	327-329
§5. Expertiza	330-340
§6. Mijloacele materiale de probă	341-344
§7. Cercetarea la fața locului	345-347
§8. Mărturisirea	348-358
I. Admisibilitatea probei	348-350
II. Interogatoriul	351-358
§9. Asigurarea probelor	359-365
Subsecțiunea a 4-a. Administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici	366-388
<i>Secțiunea a 3-a. Dezbaterea în fond a procesului</i>	389-394
<i>Secțiunea a 4-a. Deliberarea și pronunțarea hotărârii</i>	395-405
Capitolul III. Unele incidente procedurale	406-423
<i>Secțiunea 1. Renunțarea la judecată</i>	406-407
<i>Secțiunea a 2-a. Renunțarea la dreptul pretins</i>	408-410
<i>Secțiunea a 3-a. Suspendarea procesului</i>	411-415
<i>Secțiunea a 4-a. Perimarea cererii</i>	416-423
Capitolul IV. Hotărârile judecătorești	424-455
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	424-435
§1. Denumirea, întocmirea și comunicarea hotărârii	424-428
§2. Efectele hotărârii judecătorești	429-435
<i>Secțiunea a 2-a. Hotărârile date în baza recunoașterii pretențiilor</i>	436-437
<i>Secțiunea a 3-a. Hotărârea prin care se încuviințează învoiala părților</i>	438-441
<i>Secțiunea a 4-a. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii</i>	442-447
<i>Secțiunea a 5-a. Executarea provizorie</i>	448-450
<i>Secțiunea a 6-a. Cheltuielile de judecată</i>	451-455

CUPRINS

	Art.
Titlul II. Căile de atac	456-513
Capitolul I. Dispoziții generale	456-465
Capitolul II. Apelul	466-482
Capitolul III. Căile extraordinare de atac	483-513
<i>Secțiunea 1. Recursul</i>	483-502
<i>Secțiunea a 2-a. Contestația în anulare</i>	503-508
<i>Secțiunea a 3-a. Revizuirea</i>	509-513
Titlul III. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare	514-521
Capitolul I. Recursul în interesul legii	514-518
Capitolul II. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	519-521
Titlul IV. Contestația privind tergiversarea procesului	522-526
 CARTEA A III-A. PROCEDURA NECONTENCIOASĂ JUDICIARĂ	 527-540
Titlul I. Dispoziții generale	527-537
Titlul II. Dispoziții speciale	538-540
 CARTEA A IV-A. DESPRE ARBITRAJ	 541-621
Titlul I. Dispoziții generale	541-547
Titlul II. Convenția arbitrală	548-554
Titlul III. Tribunalul arbitral	555-570
Titlul IV. Procedura arbitrală	571-607
Capitolul I. Sesizarea tribunalului arbitral	571-574
Capitolul II. Judecata	575-594
Capitolul III. Cheltuielile arbitrale	595-600
Capitolul IV. Hotărârea arbitrală	601-607
Titlul V. Desființarea hotărârii arbitrale	608-613
Titlul VI. Executarea hotărârii arbitrale	614-615
Titlul VII. Arbitrajul instituționalizat	616-621

CARTEA A V-A. DESPRE EXECUTAREA SILITĂ	622-914
Titlul I. Dispoziții generale	622-726
Capitolul I. Scopul și obiectul executării silite	622-631
Capitolul II. Titlul executoriu	632-643
Capitolul III. Participanții la executarea silită	644-662
Capitolul IV. Efectuarea executării silite	663-705
<i>Secțiunea 1. Sesizarea organului de executare</i>	663-672
<i>Secțiunea a 2-a. Efectuarea actelor de executare silită</i>	673-686
<i>Secțiunea a 3-a. Executarea împotriva moștenitorilor</i>	687-689
<i>Secțiunea a 4-a. Intervenția altor creditori</i>	690-696
<i>Secțiunea a 5-a. Perimarea executării silite</i>	697-699
<i>Secțiunea a 6-a. Amânarea, suspendarea și restrângerea executării</i>	700-702
<i>Secțiunea a 7-a. Încetarea executării silite</i>	703-705
Capitolul V. Prescripția dreptului de a obține executarea silită	706-711
Capitolul VI. Contestația la executare	712-720
Capitolul VII. Depunerea cu afectațiune specială	721-722
Capitolul VIII. Întoarcerea executării	723-726
Titlul II. Urmărirea silită asupra bunurilor debitorului	727-887
Capitolul I. Urmărirea mobilă	727-812
<i>Secțiunea 1. Bunurile mobile care nu se pot urmări</i>	727-730
<i>Secțiunea a 2-a. Procedura urmăririi mobiliare</i>	731-780
§1. Sechestrarea bunurilor mobile	731-752
§2. Valorificarea bunurilor sechestrate	753-757
§3. Vânzarea la licitație publică	758-778
§4. Dispoziții speciale	779-780
<i>Secțiunea a 3-a. Poprirea</i>	781-794
<i>Secțiunea a 4-a. Urmărirea fructelor și a veniturilor imobilelor</i>	795-812
§1. Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini	795-799
§2. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor	800-812
Capitolul II. Urmărirea imobiliară	813-863
<i>Secțiunea 1. Bunurile imobile care pot fi urmărite</i>	813-818
<i>Secțiunea a 2-a. Încuviințarea urmăririi imobiliare</i>	819-826
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele urmăririi</i>	827-828
<i>Secțiunea a 4-a. Vânzarea la licitație publică</i>	829-856
§1. Formalitățile premergătoare vânzării	829-834
§2. Scoaterea în vânzare a imobilului	835-841
§3. Licităția și adjudecarea imobilului	842-856
<i>Secțiunea a 5-a. Efectele adjudecării</i>	857-859
<i>Secțiunea a 6-a. Dispoziții speciale</i>	860-863

Capitolul III. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate prin urmărirea silită	864-887
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	864-868
<i>Secțiunea a 2-a. Distribuirea sumei rezultate din vânzarea bunurilor urmărite</i>	869-878
<i>Secțiunea a 3-a. Plata sumei rezultate din urmărirea silită</i>	879-887
Titlul III. Executarea silită directă	888-914
Capitolul I Dispoziții generale	888-892
Capitolul II. Predarea silită a bunurilor mobile	893-895
Capitolul III. Predarea silită a bunurilor imobile	896-902
Capitolul IV. Executarea silită a altor obligații de a face sau a obligațiilor de a nu face	903-914
<i>Secțiunea 1. Dispoziții comune</i>	903-909
<i>Secțiunea a 2-a. Executarea hotărârilor judecătorești referitoare la minori</i>	910-914
 CARTEA A VI-A. PROCEDURI SPECIALE	 915-1.064
Titlul I. Procedura divorțului	915-935
Capitolul I. Dispoziții comune	915-928
Capitolul II. Divorțul remediu	929-933
<i>Secțiunea 1. Divorțul prin acordul soților</i>	929-932
<i>Secțiunea a 2-a. Divorțul din motive de sănătate</i>	933
Capitolul III. Divorțul din culpa soților	934-935
Titlul II. Procedura punerii sub interdicție judecătorească	936-943
Titlul III. Procedura de declarare a morții	944-951
Titlul IV. Măsuri asigurătorii și provizorii	952-979
Capitolul I. Sechestrul asigurător	952-969
<i>Secțiunea 1. Dispoziții generale</i>	952-959
<i>Secțiunea a 2-a. Dispoziții speciale privind sechestrul asigurător al navelor civile</i>	960-969
Capitolul II. Poprirea asigurătorie	970-971
Capitolul III. Sechestrul judiciar	972-977
Capitolul IV. Măsuri provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală	978-979
Titlul V. Procedura partajului judiciar	980-996
Titlul VI. Procedura ordonanței președințiale	997-1.002
Titlul VII. Cererile posesorii	1.003-1.005
Titlul VIII. Procedura ofertei de plată și consemnațiunii	1.006-1.013

Titlul IX. Procedura ordonanței de plată	1.014-1.025
Titlul X. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă	1.026-1.033
Titlul XI. Evacuarea din imobilele folosite sau ocupate fără drept	1.034-1.049
Capitolul I. Dispoziții generale	1.034-1.039
Capitolul II. Procedura de evacuare	1.040-1.045
Capitolul III. Dispoziții speciale	1.046-1.049
Titlul XII. Procedura privitoare la înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii	1.050-1.053
Titlul XIII. Procedura refacerii înscrisurilor și hotărârilor dispărute	1.054-1.056
Titlul XIV. Cauțiunea judiciară	1.057-1.064
 CARTEA A VII-A. PROCESUL CIVIL INTERNAȚIONAL	 1.065-1.133
Titlul I. Competența internațională a instanțelor române	1.066-1.082
Capitolul I. Dispoziții generale	1.066-1.078
Capitolul II. Dispoziții speciale de competență internațională a instanțelor române	1.079-1.082
Titlul II. Legea aplicabilă în procesul civil internațional	1.083-1.093
Capitolul I. Capacitatea și drepturile părților în proces	1.083-1.087
Capitolul II. Legea aplicabilă în materie procedurală	1.088-1.093
Titlul III. Eficacitatea hotărârilor străine	1.094-1.110
Capitolul I. Recunoașterea hotărârilor străine	1.095-1.102
Capitolul II. Executarea hotărârilor străine	1.103-1.110
Titlul IV. Arbitrajul internațional și efectele hotărârilor arbitrale străine	1.111-1.133
Capitolul I. Procesul arbitral internațional	1.111-1.123
Capitolul II. Efectele hotărârilor arbitrale străine	1.124-1.133
 DISPOZIȚII FINALE	 1.134